

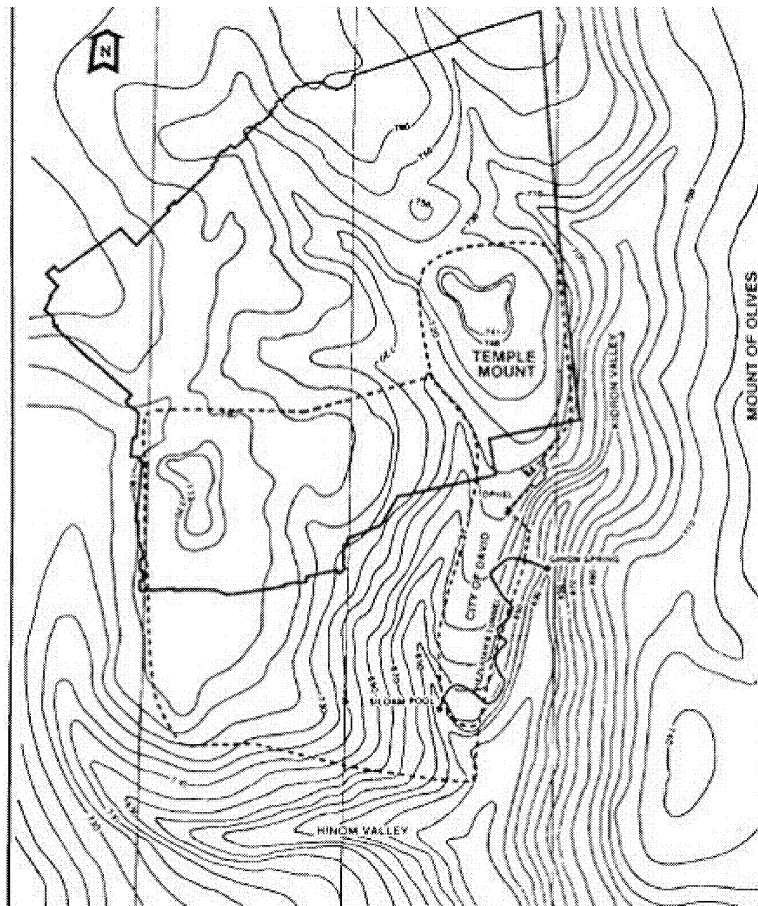
GOING UP TO HAR HABAYIT

בית כנסת הנשיא

A) General Issues Arising

- (i) **The Temple** - its location and the status of that area today
- (ii) **Tumah** - the permissibility of entering Har Habayit and the Temple area whilst in a state of impurity
- (iii) **Moreh Mikdash** - permitted behavior on Har Habayit
- (iv) **Hashkafa** - the appropriateness of pushing the rebuilding of the Temple in these times
- (v) **Politics** - Temple Mount as part of the Israeli-Arab conflict

B) Mount Moriah

----- First Temple Period Wall

_____ Current Old City Wall

Mount Moriah is located between two hills - Mount Zion to the south-west and the Mount of Olives to the East. It is the site of the First and Second Temples

In the Midrashim, Har Moriah is identified as :-

- *The place from which Adam Harishon was created*
- *The site of the korbanot of Adam, Cain and Noach*
- *The place where Yitzchak and Rivka prayed for children*
- *The site of Ya'acov's dream*

1. ויאמר קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המוריה והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך:

בראשית כב:ב

In the tanach itself, Eretz Hamoriah is first seen as the place that Avraham Avinu carried out the Akeida

2. יח ומלאך ה' אמר אל-גד לאמר לדויד כי יעלה דויד להקים מזבח לה' בגרן ארגן היבסי: יט ויעל דויד בדבר-גד אשר דבר בשם ה': כ וישב ארגן וירא את המלאך וארבעת בניו עמו מתחבאים וארגן דש חטים: כא ויבא דויד עד-ארגן ויבט ארגן וירא את-דויד ויצא מן-הגרן וישתחו דויד אפים ארצה: כב ויאמר דויד אל-ארגן תנה-לי מקום הגרן ואבנה-בו מזבח לה' בכסף מלא תנהו לי ותעצר המגפה מעל העם: כג ויאמר ארגן אל-דויד קח-לך ויעש אדני המלך הטוב בעיניו ראה נתתי הבקר לעלות והמורגים לעצים והחטים למנותה הכל נתתי: כד ויאמר המלך דויד לארגן לא כי-קנה אקנה בכסף מלא כי לא-אשא אשר-לך לה' והעלות עולה חנם: כה ויתן דויד לארגן במקום שקלי זהב משקל שש מאות: כו ויבן שם דויד מזבח לה' ויעל עלות ושלמים ויקרא אל-ה' ויענהו באש מן-השמים על מזבח העלה: כז ויאמר ה' למלאך וישב חרבו אל-נדנה: כח בעת ההיא בראות דויד כי-ענהו ה' בגרן ארגן היבסי ויזבח שם: כט ומשכן ה' אשר-עשה משה במדבר ומזבח העולה בעת ההיא בבמה בגבעון: ל ולא-יכל דויד ללכת לפניו לדרש אלהים כי נבעת מפני חרב מלאך ה': פרק כב א ויאמר דויד זה הוא בית ה' האלהים וזה מזבח לעלה לישראל:

דברי הימים א' כא:יח-כב:א

David Hamelech was directed by nevuah to establish an altar on the threshing floor of Ornan in Jerusalem. He does and buys the property from Ornan for a full price. This is a clear parallel to the purchase of Ma'arat Hamachpelah by Avraham

3. ויחל שלמה לבנות את בית ה' בירושלם בהר המוריה אשר נראה לדויד אביהו אשר הכין במקום דויד בגרן ארגן היבסי

דברי הימים ב' ג:א

Shlomo Hamelech then builds the Temple on this site which is Har Hamoriah

4. ויקן את חלקת השדה אשר נטה שם אהלו וגו' במאה קשיטה, א"ר יודן בר סימון זה אחד משלשה מקומות שאין אומות העולם יכולין להונות את ישראל לומר גזולים הן בידכם ואלו הן, מערת המכפלה, ובית המקדש, וקבורתו של יוסף, מערת המכפלה, דכתיב (בראשית כג) וישמע אברהם אל עפרון וישקול אברהם לעפרון. בית המקדש דכתיב (דברי הימים א כא) ויתן דוד לארגן במקום וגו', וקבורתו של יוסף (בראשית לג) ויקן את חלקת השדה, יעקב קנה שכס

בראשית רבה פרשה עט:ז

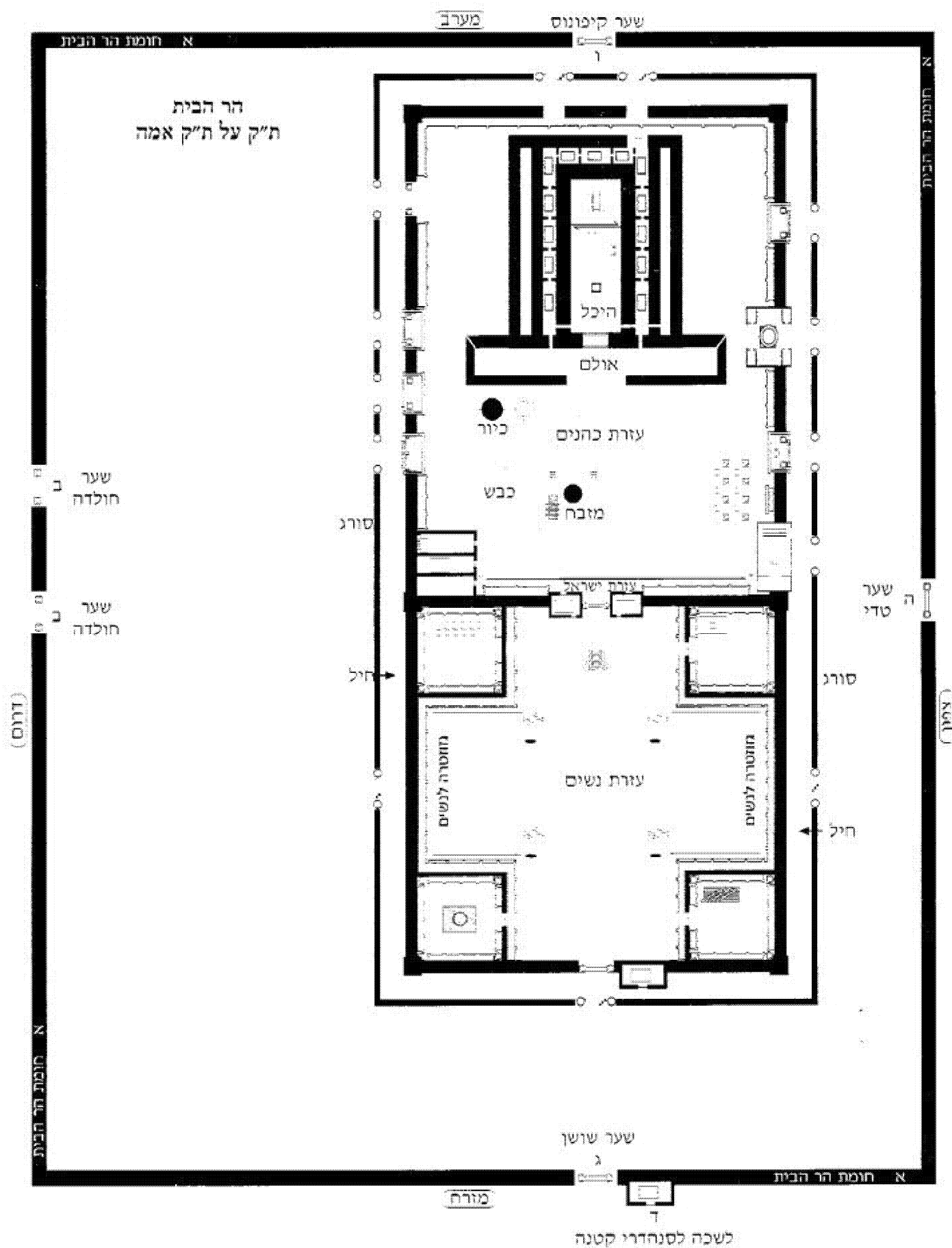
The Medrash connects three places in Eretz Yisrael which our forefathers bought for a very high price - Avraham bought the Cave of Machpela in Chevron, Ya'acov bought the burial plot of Yosef in Shechem and David bought the site of the Beit Hamikdash. In these three places at least, say Chazal, the other nations of the world have no legitimate grounds to dispute our ownership. (Ironically, they are today among the most hotly disputed areas)

C) Historical Context

70 CE	Temple destroyed by the Romans
100s	Some sacrifices still brought in the Temple ruins?
135	Hadrian renames Jerusalem Aelia Capitolina; Temple Mount used for pagan worship
325	Council of Nicea. Constanine builds churches in J-m. Temple Mount abandoned as an icon
333	The 'Bordeaux Pilgrim' account of Temple Mount
360	Emperor Julian orders the rebuilding of the Temple, soon abandoned
589	Earthquake in Jerusalem. Byzantine Emperor Valentine calls Jews to rebuild on Temple Mount
614	Persian invade Jerusalem; some clearance of Temple Mount begins
631	Byzantines reinvade Jerusalem
638	Arabs invade Jerusalem
687-691	Dome of Rock constructed
1050	Accounts of a synagogue on Temple Mount
1099	Jerusalem invaded by the Crusaders. Dome of the Rock became a Church - Templum Domini
1165	Rambam visits Jerusalem (and Temple Mount?)
1187	Jerusalem recaptured by the Moslems. Dome of the Rock restored to Islamic worship
1250	Mamluks take over Jerusalem
1200s	Non-Moslems barred from Temple Mount
1517	Ottomans take over Jerusalem
1862	Edward Prince of Wales first non-Moslem allowed onto Temple Mount for centuries
1917	British capture Jerusalem
1948	Jordanians capture Jerusalem
1967	Israelis capture Jerusalem. Jewish access to Temple Mount restored

D) The Structure of the Temple

תרשים בית המקדש עם חומות העזרה והר הבית

E) The Halachot of Purity and Impurity in the Temple

5. צו אַתּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִשְׁלַחוּ מִן הַמִּחְנֶה כָּל צָרוּעַ וְכָל זָב וְכָל טָמֵא לְנֶפֶשׁ: (רש"י - שלש מחנות היו שם בשעת חנייתו, תוך הקלעים היא מחנה שכינה, חניית הלויים סביב ומשם ועד סוף מחנה הדגלים לכל ארבע הרוחות היא מחנה ישראל. הצרוע נשתלח חוץ לכולן, הצב מותר במחנה ישראל ומשולח מן השמים, וטמא לנפש מותר אף בשל לוי וחינו משולח אלא משל שכינה)

במדבר ה:ב

6. (ו) [1] ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות ומה היא קדושתה שמביאים ממנה העומר והבכורים ושתי הלחם מה שאין מביאים כן מכל הארצות: (ז) [2] עיירות המוקפות חומה מקודשות ממנה שמשלחים מתוכן את המצורעים ומסבבין לתוכן מת עד שירצו יצא אין מחזירין אותו: (ח) [3] לפני מן החומה מקודש מהם שאוכלים שם קדשים קלים ומעשר שני. [4] הר הבית מקודש ממנו שאין זבים וזבות נדות וילדות נכנסים לשם. [5] החיל מקודש ממנו שאין עובדי כוכבים וטמא מת נכנסים לשם. [6] עזרת נשים מקודשת ממנו שאין טבול יום נכנס לשם ואין חייבין עליה חטאת. [7] עזרת ישראל מקודשת ממנה שאין מחוסר כפורים נכנס לשם וחייבין עליה חטאת. [8] עזרת הכהנים מקודשת ממנה שאין ישראל נכנסים לשם אלא בשעת צרכיהם לסמיכה לשחיטה לתנופה: (ט) [9] בין האולם ולמזבח מקודש ממנה שאין בעלי מומין ופרועי ראש נכנסים לשם. [10] ההיכל מקודש ממנו שאין נכנס לשם שלא רחץ ידים ורגלים. [11] קדש הקדשים מקודש מהם שאין נכנס לשם אלא כהן גדול ביום הכפורים בשעת העבודה

משנה כלים א-ו ט

The Mishna lists 11 levels of increasing kedusha (i) Eretz Yisrael; (ii) walled cities in EY; (iii) Jerusalem within the city walls; (iv) Har Habayit from which Zavim, Zavot, Niddot and Yoldot are excluded; (v) inside the 'Chail' from which non-Jews and Tamei Met are excluded; (vi) the Ezrat Nashim from which a 'Tvul Yom' is excluded; (vii) the Ezrat Yisrael from which a 'Mechusar Kapparah' is excluded; (viii) the Ezrat Kohanim from which all but the Kohanim are usually excluded; (ix) between the Altar and the Ulam into which only certain Kohanim may enter; (x) the Heichal into which all Kohanim entering must have washed their hands and feet; (xi) the Kodesh Kedoshim into which only the Kohen Gadol was allowed on Yom Kippur (see later for a definition of what the excluded categories comprise)

7. שלשים ושש כריתות בתורה והבא למקדש טמא

משנה מסכת כריתות פרק א משנה א

Entering the Mikdash tameh is one of the 36 prohibition for which one is chayav karet

8. עזרת ישראל מקודשת מעזרת נשים שאין מחוסר כפורים נכנס לשם, וטמא שנכנס לשם חייב כרת

רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ז הלכה יח

The punishment of Karet is applicable for anyone tameh who enters the area of the Ezrat Yisrael or further in

9. טמא מת אפילו המת עצמו מותר להכנס להר הבית שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו עמו במחנה הלוי

רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ג הלכה ז

Someone who is tamei met is permitted to enter to the eternal parts of Har Habayit (which parallel the Machaneh Leviah)

F) Where was the Temple

10. הר הבית היה חמש מאות אמה על חמש מאות אמה רובו מן הדרום שני לו מן המזרח שלישי לו מן הצפון מיעוטו מן המערב

משנה מידות פרק ב משנה א

The Mishna is explicit that Har Habayit was 500 x 500 amot. There are various opinions on the size on an ama. These will gives us an area for Har Habayit of between approximately 220 x 220 m (48,400m²) and 300 x 300 m (90,000 m²).

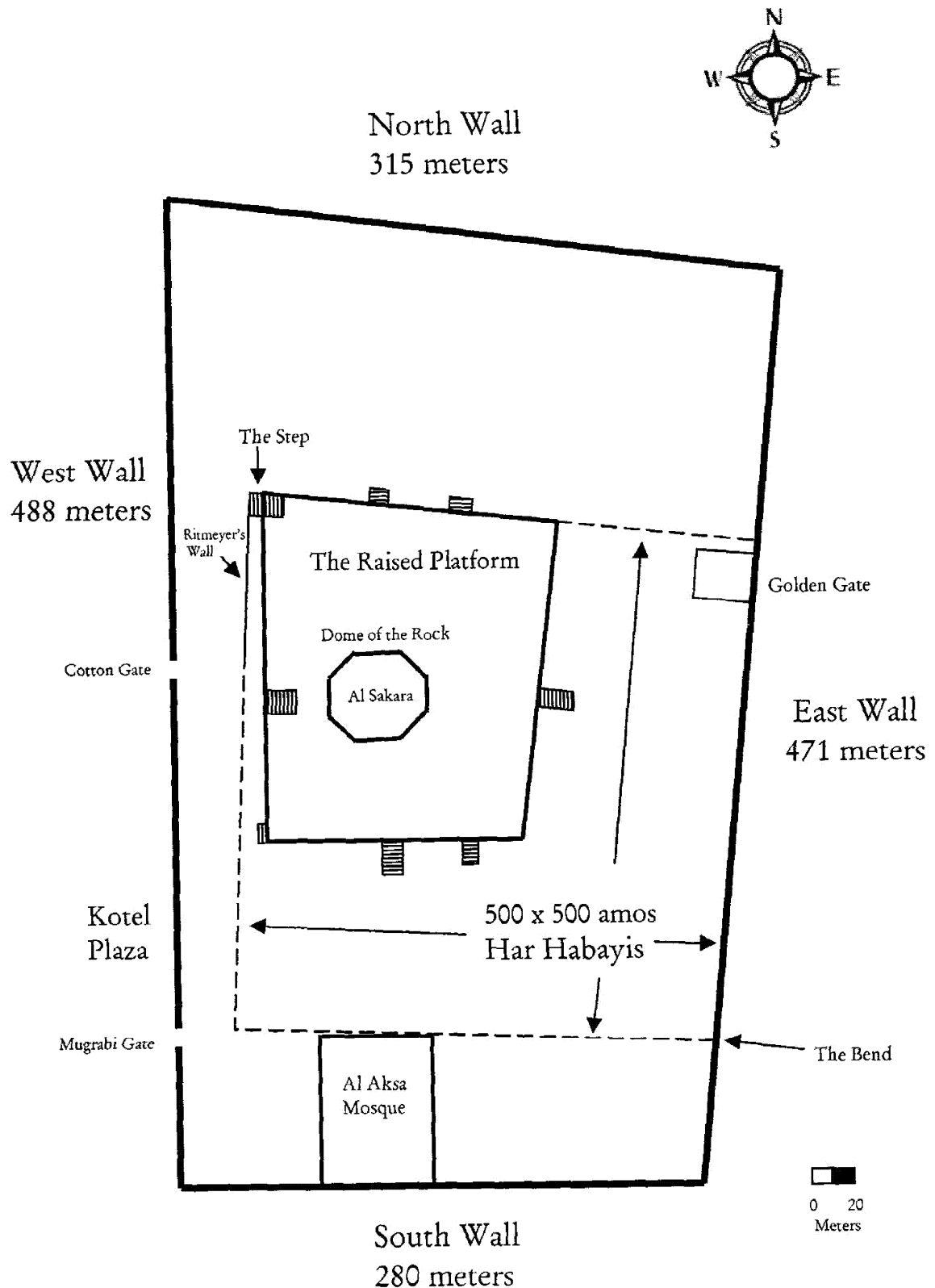
11. This hill it was which Solomon, who was the first of our kings, by Divine revelation, encompassed with a wall; it was of excellent workmanship upwards, and round the top of it... This hill was walled all round, and in compass four stadia (about 185 meters or 607 feet), [the distance of] each angle containing in length a stadia...

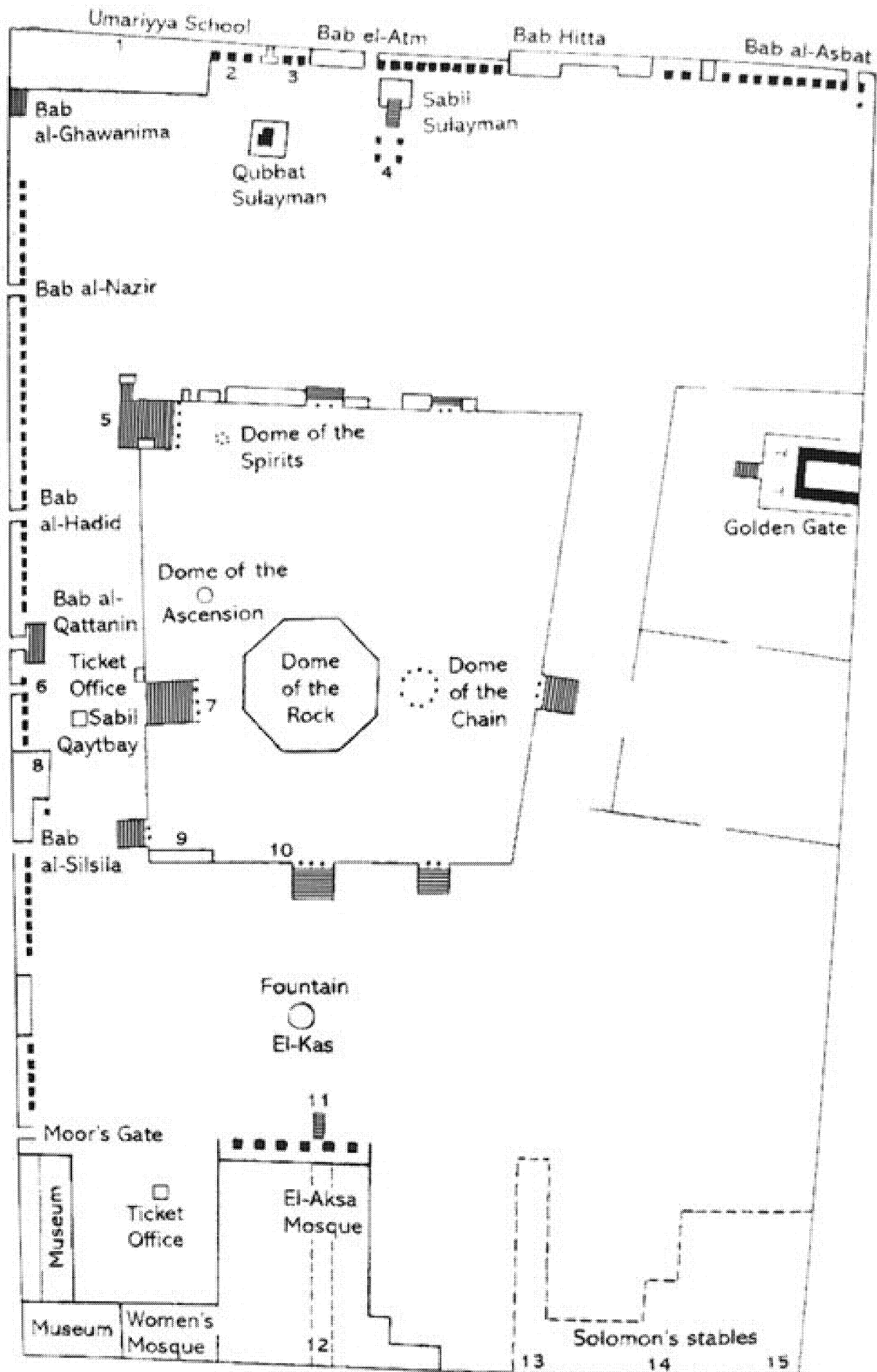
Josephus Antiquities 15:11

Today the Temple Mount is a **rectangular trapezoid** NOT a square, and its area is approx 300 x 500 m (150,000 m²). This means that the Temple Mount is at least 66% bigger than the halachic Har Habayit and possibly more than 3 times the size. The actual dimensions of the Temple Mount are 281 meters at the south, 310 meters at the north, 461 meters at the east and 491 meters at the west.

This is not a surprise as it is well known that Herod increased the Temple area. This means that a large part of what is now the Temple Mount may be entered without halachic concern. The problem is to identify which part.

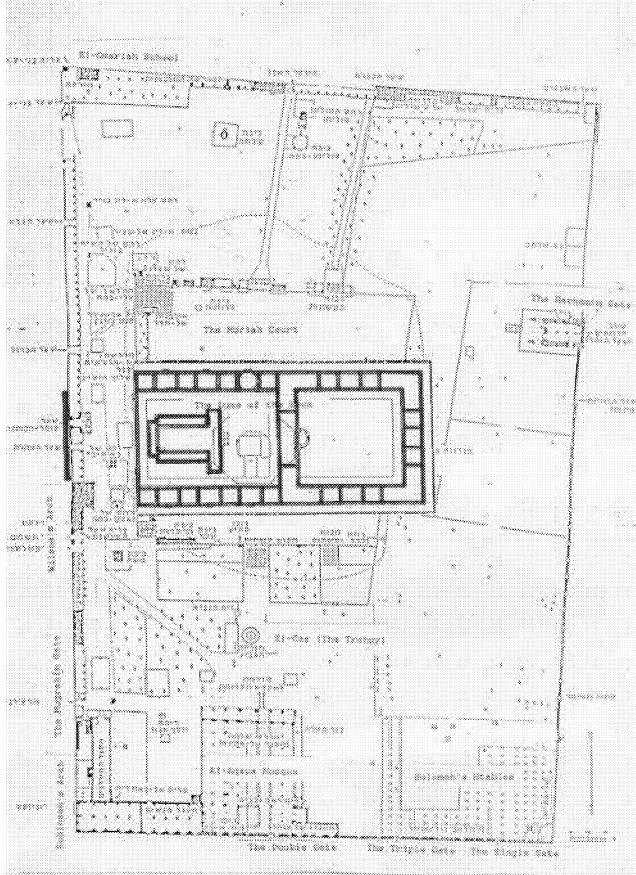
Temple Mount Bird's Eye View

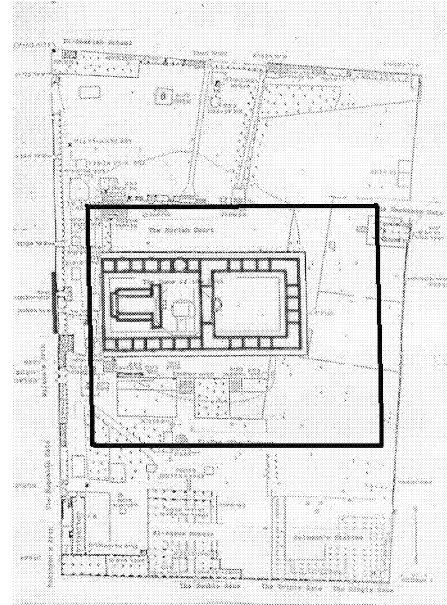
Temple Mount as it looks today

There are 4 main theories based on archeological, documentary and surveying evidence as to where the Temple was located on the modern Temple Mount

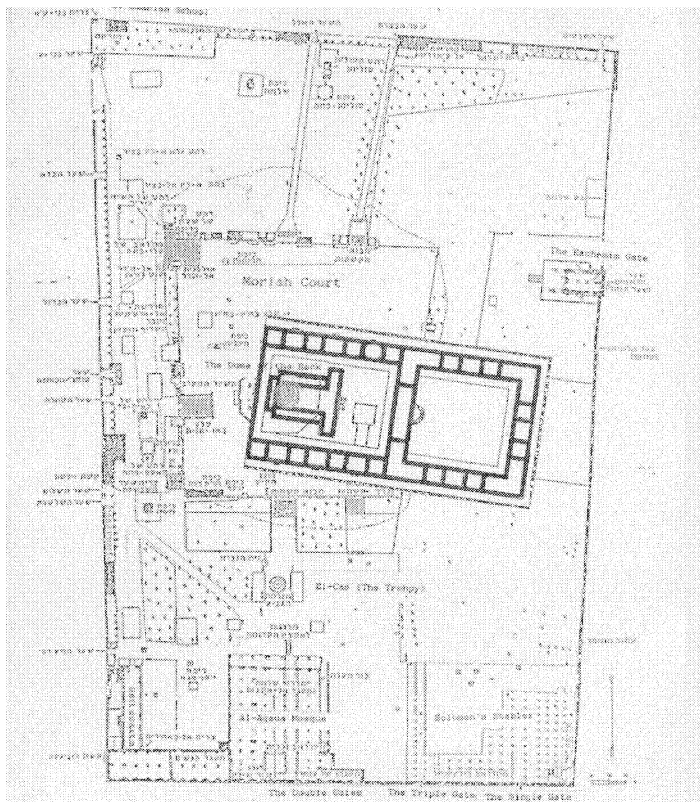
(A) The Central System - that the Rock in the Dome of the Rock¹ is in the position of the Mizbeach (Rav Goren)

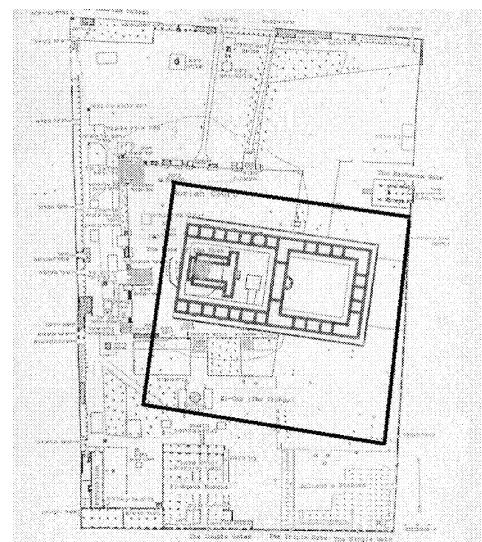
This would place the approximate position of Har Habayit as follows:-

(B) The Middle System - that the Rock in the Dome of the Rock is in the position of the Holy of Holies (Radvaz)

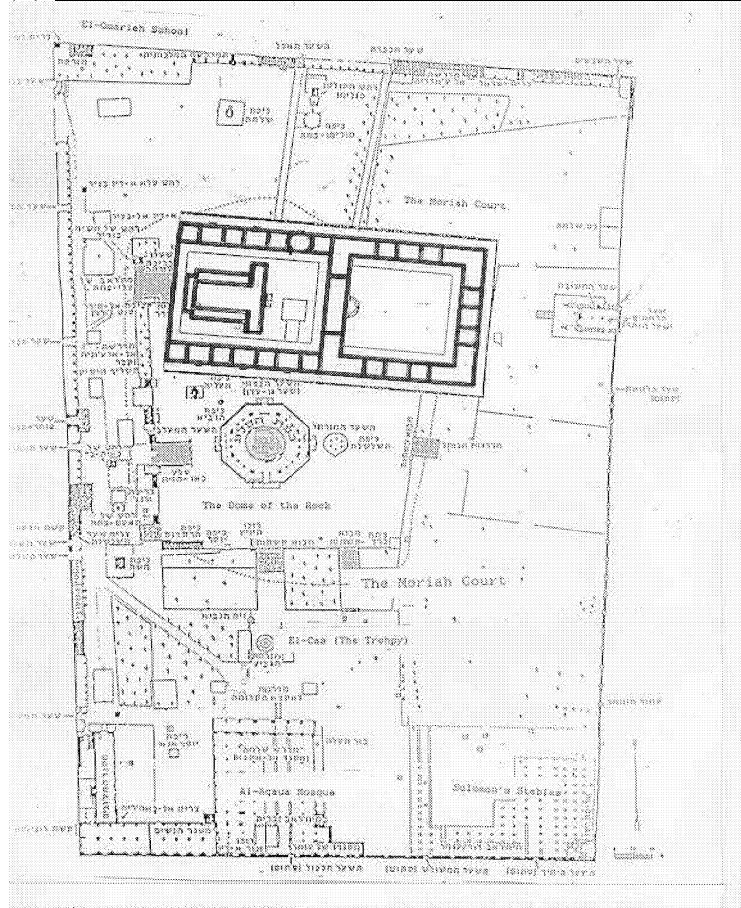

This would place the approximate position of Har Habayit as follows:-

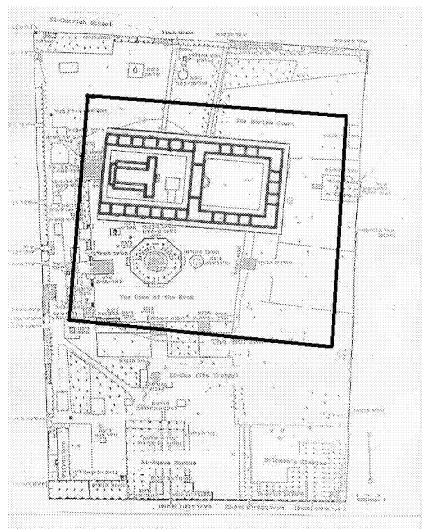
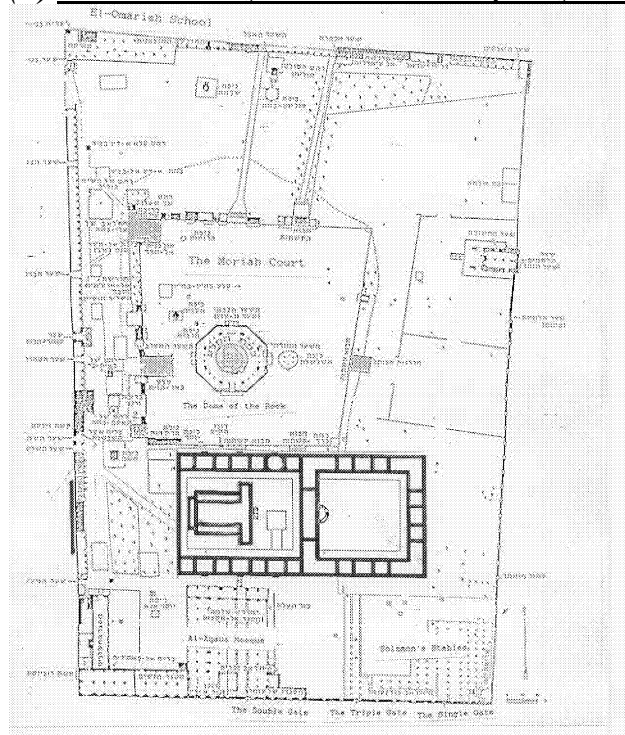

+

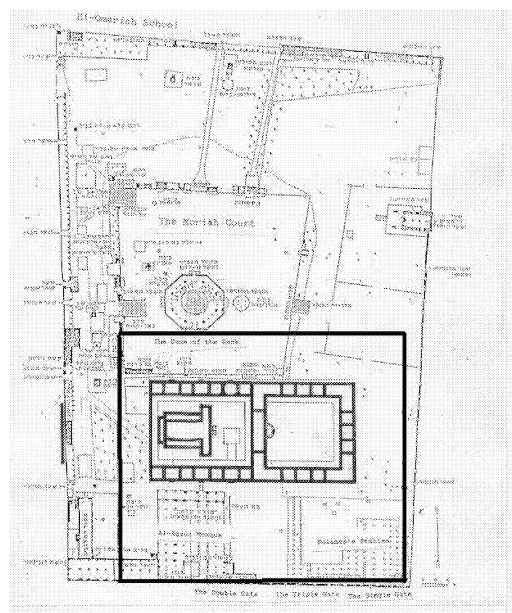
1. The Al-Sakara Rock, roughly 13 meters by 17 meters (43 feet by 56 feet).

(C) The Northern System - that the Temple lays to the North of the Dome of the Rock

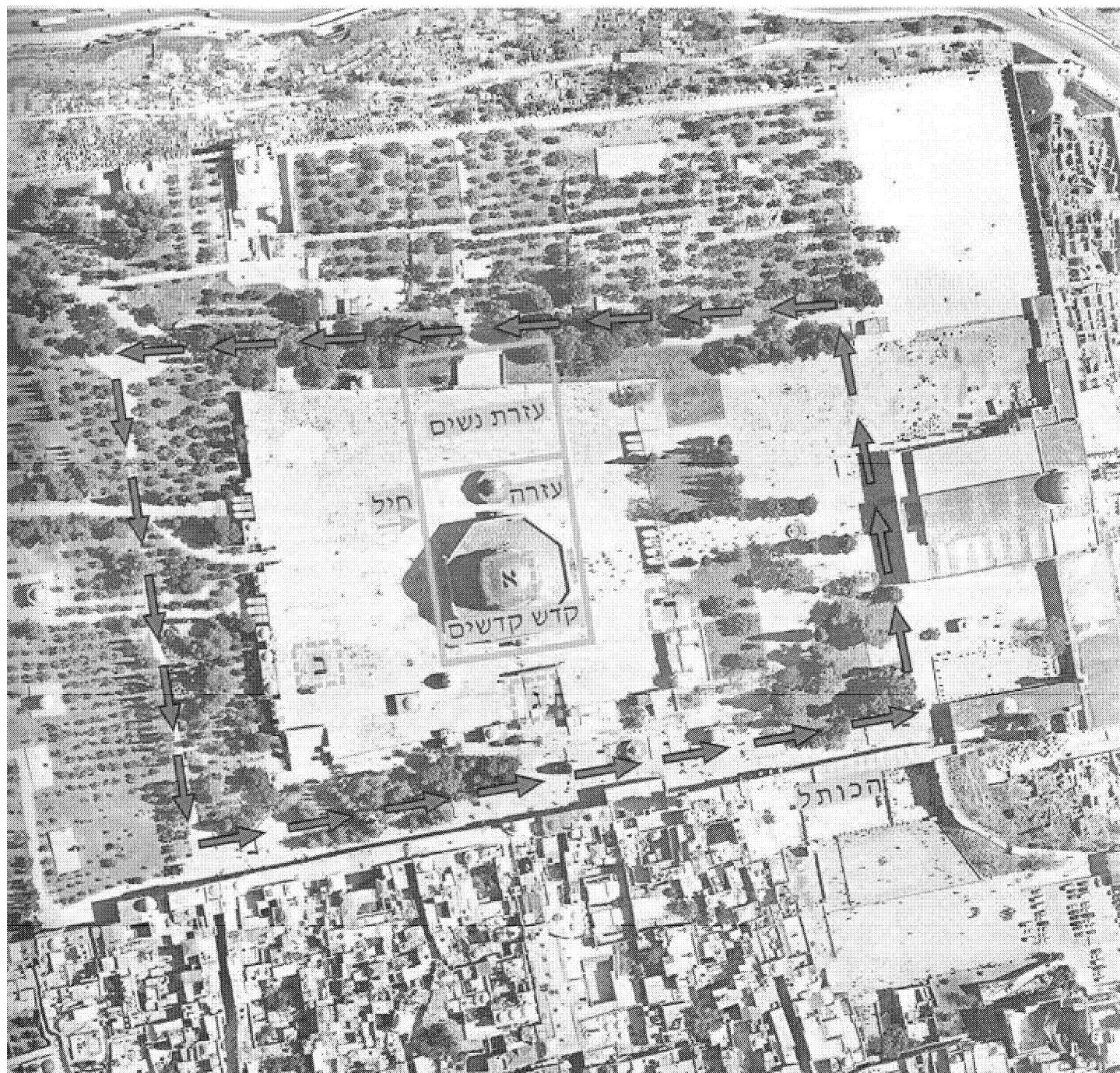
This would place the approximate position of Har Habayit as follows:-

(D) The Southern System - that the Temple lays to the South of the Dome of the Rock

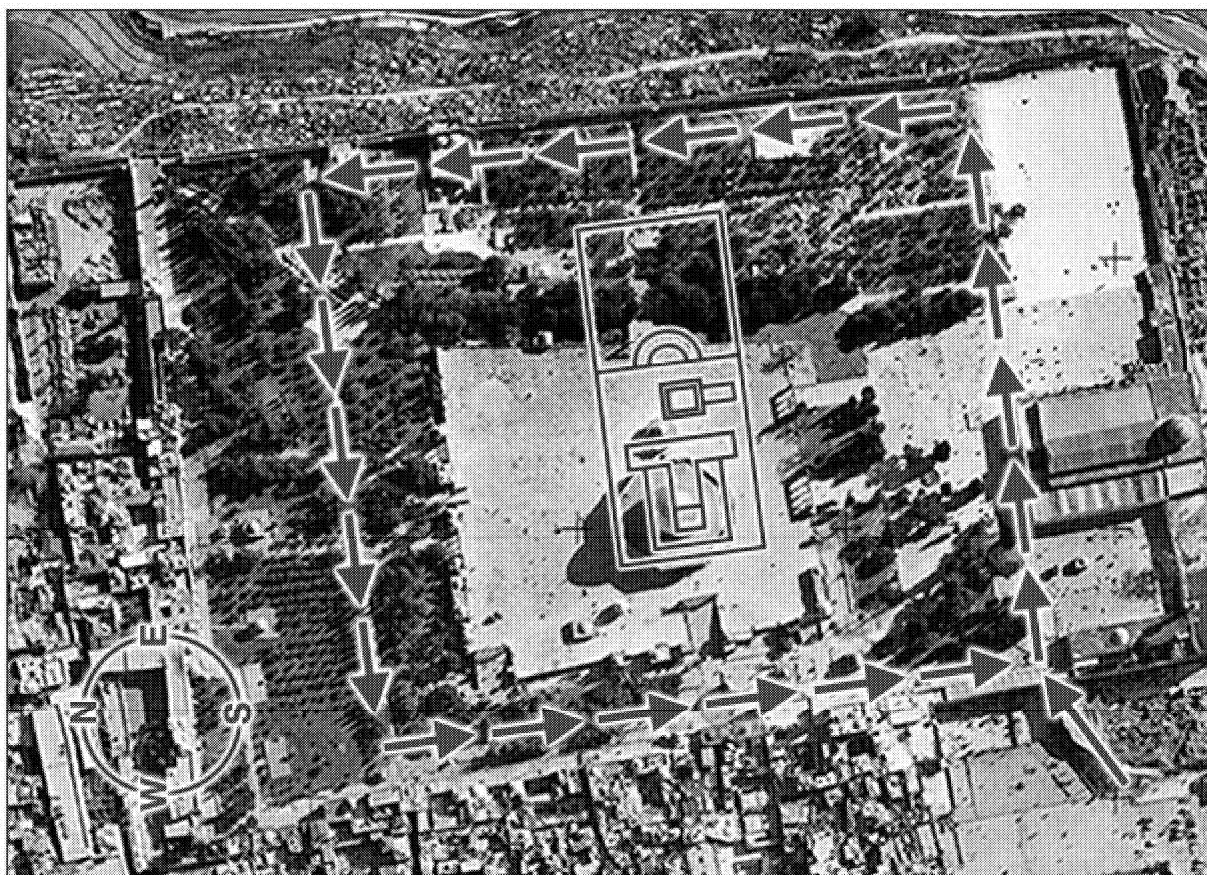
This would place the approximate position of Har Habayit as follows:-

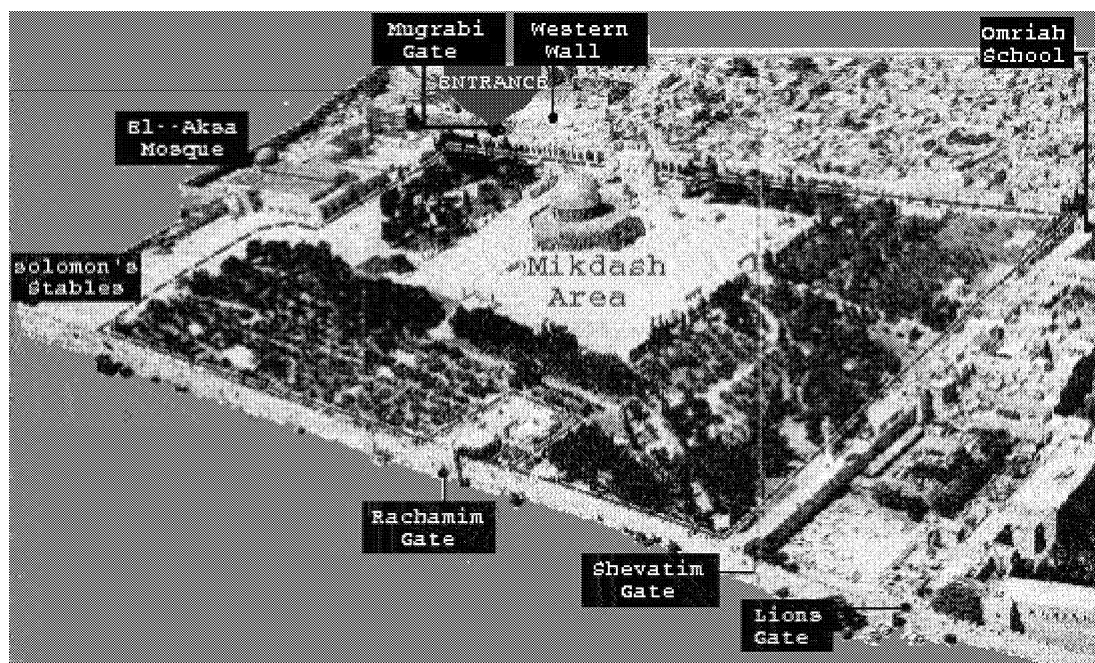
The theory most accepted is the Middle Theory which places the Holy of Holies in the exact place of the Dome of the Rock. Thus a route around Har Habayit has been devised to avoid all of the potentially problematic areas where the Temple complex could have stood (according to current theories)

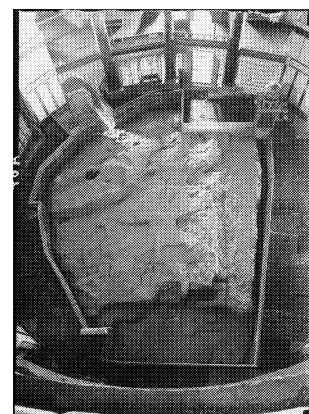
- אבן השתייה
- הרדב"ו
- פרופ' קאופמן
- חרב גורן
- אדריכל שנים
- מסלול הליכה בהר הבית
לנוהרים לצאת ידי הדעות
השונות, תוך שמירת מרחק
מתאים מכיפת הסלע ומשאר
המקומות המוטלים בספק.

This view follows the 'Route of the Radvaz' and understands that the Azarah is entirely located on the central, raised platform on which the Dome of the Rock is sitting. The Cheil around the Azarah is also on the platform. The Ezrat Nashim is to the east of the platform. They therefore recommend that Jews who go on the east stay close to the eastern wall of the Temple Mount.

Another more conservative route around the edge of the walls of Temple Mount

G) Is the Temple area still holy?

12. אין מוסיפין על העיר או על העזרות אלא על פי המלך וע"פ נביא ובאורים ותומים ועל פי סנהדרין של שבעים ואחד זקנים שנאמר ככל אשר אני מראה אותך וכן תעשו לדורות, ומשה רבינו מלך היה.

רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ו הלכה יא

The kedusha of the Temple can only be created in the presence of a King, a prophet, a Sanhedrin of 71 Rabbis and the Urim veTumim which were part of the Cohen Gadol's clothing. If so, how did Ezra inaugurate the Second Temple when he was missing the King and the Urim veTumim?

13. אמר רבי אליעזר שמעתי כשהיו בונים בהיכל עושים קלעים להיכל וקלעים לעזרות אלא שבהיכל בונים מבחוץ ובעזרה בונים מבפנים אמר רבי יהושע שמעתי שמקריבין אף על פי שאין בית ואוכלים קדשי קדשים אף על פי שאין קלעים קדשים קלים ומעשר שני אף על פי שאין חומה שקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא

משנה מסכת עדיות פרק ח משנה ו

14. כל מקום שלא נעשה בכל אלו וכסדר הזה אין קדוש גמור וזה שעשה עזרא שתי תודות זכרון הוא שעשה לא במעשי נתקדש המקום שלא היה שם לא מלך ולא אורים ותומים, ובמה נתקדשה בקדושה ראשונה שקדשה שלמה שהוא קידש העזרה וירושלים לשעתו וקידשן לעתיד לבא. השגת הראב"ד: בקדושה ראשונה שקדשה שלמה. א"א סדרת ע"מ היא זו ולא ידעתי מאין לו אלמא למ"ד קדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבא לא חלק בין מקדש לירושלים לשאר א"י ולא עוד אלא שאני אומר שאפילו לרבי יוסי דאמר קדושה שנייה קדשה לעתיד לבא לא אמר אלא לשאר א"י אצל לירושלים ולמקדש לא אמר לפי שכיב יודע עזרא שהמקדש וירושלים עתידים להשתנות ולהתקדש קידוש אחר עולמי בכבוד י"י לעולם כך נגלה לי מסודר ה' ליראיו לפיכך הנכנס עתה שם אין צו כרת

רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ו הלכה יז

*The position of the Rambam (12C) is that Shlomo Hamelech invested the Temple with a kedusha which was never nullified, even after the Temple was destroyed. Thus, when Ezra came to build the Second Temple it did not matter that he had no King or Urim veTumim to create new kedusha - the kedusha was already there and remains to this day. The Ravad (12C) disagrees and clearly states that there is NO punishment of karet to go onto Har HaBayit today. Does this mean that he holds that it is **permitted**, or just not punishable with karet?*²

15. אע"פ שהמקדש היום חרב בעוונותינו חייב אדם במוראו כמו שהיה נוהג בו בבניינו, לא יכנס אלא למקום שמותר להכנס לשם ולא ישב בעזרה ולא יקל ראשו כנגד שער המזרח שנאמר את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו, מה שמירת שבת לעולם אף מורא מקדש לעולם שאע"פ שחרב בקדושתו עומד

רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ז הלכה ז

16. ומ"מ יש לי לתת טעם למנהג שנהגו כל העולם לעלות באותם עליות לראות משם את הבית כלו ולא שמענו ולא ראינו מי שמיחה בידם. דע כי הראב"ד ז"ל סובר כי האידנא אין כרת למי שנכנס למקדש וכן תמצא בהשגה פרק ששי מהלכות בית הבחירה הרי שעיקר הדין הוא מחלוקת והדבר ספק שמא עליות אלו הם בנויות בקדש או לא

שו"ת רדב"ז חלק ב סימן תרצא

*The Radvaz (R. David ben Zimra - 16C) writes in a responsum that many people in his time used to go up to view the Temple area from balconies overhanging Temple Mount. He justifies this practice by applying a double safek - sfeik sfeika - (i) it was questionable if these balconies were overhanging the actual Har Habayit area and (ii) the view of the Ravad was that there is no karet today. However the Radvaz also adds a number of other doubts into the equations to come up with a heter and it is still not clear that he understands the Ravad's view to be that that it is **permitted** to go onto Har Habayit today. More recent authorities have understood the Ravad's opinion to be stricter in practice and not to allow access to Har Habayit (see Shu't Binyan Tzion 1:2)*

17. והמנהג פשוט להיכנס שם כמו ששמענו

פ' המאירי לשבועות טו:

The Meiri (Provence 14C) writes that it was clearly the minhag in his time to allow entry onto the Temple Mount. Some recent poskim have questioned whether this wording is accurate and whether it can be relied upon

2. See Mishpat Cohen 96:6 of Rav Kook, who argues that the prohibition (even min haTorah) remains although the issur karet is lifted to download more shiurim and source sheets visit www.rabbimanning.com

There is a question as to whether the Rambam himself went onto Har Habayit. His words are recorded as follows:-

18. "ויום השלישי בשבת, ארבעה ימים לירח מרחשון שנת כ"ו ליצירה יצאנו מעכו לירושלים תחת סכנה ונכנסתי לבית הגדול והקדוש והתפללתי בו ביום חמשה ימים לירח מרחשון"

ספר חרדים מצות תשובה פג

It is not clear where Rambam went that he describes as 'The Great and Holy House'. It seems likely that this was a part of Har Habayit which is permissible to ascend - see source 9

Non-Moslems were banned by the Mamluk and Ottoman authorities from ascending Temple Mount from around the 14C until 1862 when the first exception was made for the British Edward Prince of Wales (later Edward VII). As such, entry onto the Temple are was not again discussed practically until the end of the the 19C.

19. בית המקדש - והנכנס עתה למקום מקדש חייב כרת שכולנו טמאי מתים וקדושה הראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא (מגן אברהם)

משנה ברורה סימן תקס"א ס"ק ה

The Mishna Berura rules in accordance with the Magen Avraham who follows the Rambam's view that there is still karet for a tameh person to go to the Temple area and entering any part of Har Bayit is prohibited

H) Ritual Impurity and Har Habayit Today

20. הר הבית מקודש ממנה שאין זבין וזבות נדות וילדות נכנסין לשם, ומותר להכניס המת עצמו להר הבית ואין צריך לומר טמא מת שהוא נכנס לשם

רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ז הלכה טו

Following the opinion of the Rambam that the kedusha of Har Habayit applies today, those excluded min haTorah from anywhere on Har Habayit are a Zav, Zava, Niddah and Yoledet. Someone who is Tameh Met is allowed onto Har Habayit, just not into the Temple area itself

21. דין זה בפרק קמה דכלים. אך לא ידעתי למה לא הזכירו גם כן בעל קרי שהוא ששתלח חוץ לב' מחנות כמו הזב ... אך נראה שהדין דין אמת שהרי כתב שם הטמא המשולח מהר הבית אם נכנס עובר בלא תעשה ... וקרא גמיייתי בבעל קרי מיירי

משנה למלך שם

Additionally, a Ba'al Keri is prohibited min haTorah from entering Har Habayit. Furthermore, some understand Rashi's opinion to be that a Tevul Yom is assur miderabbanan from anywhere on Har Habayit

Who is excluded from Har Habayit

Zav	<i>a man who has experienced a running genital discharge, sometimes associated with venereal disease</i>
Zava	<i>a woman who has experienced menstrual bleeding during the middle 11 days of the monthly cycle (when bleeding is not expected)</i>
Nidda	<i>a women who has experienced menstrual bleeding during the beginning of the monthly cycle (when bleeding is expected)</i>
Yoledet	<i>a woman within 7 days of childbirth of a boy and 14 days of a girl</i>
Ba'al Keri	<i>a man who has emitted semen or a woman who has had intercourse in the last 3 days</i>
Tvul Yom	<i>any person who has been to the mikveh and awaits sunset on that day</i>

Halachic issues arising out of this:-

- Going to the mikveh (according to Rashi before sunset the day before)
- Finding a men's mikvah which is kosher for a tevilah min haTorah, rather than the minhag of 'Tevilat Ezra'
- The need for a Ma'ayan and not just a Mikvah for a Zav
- Preparation and supervision in the mikveh - for men and women
- Halachot of Mikveh: chatzitza, beracha etc
- Married women must separate from their husbands for at least 3 days before this mikveh (according to Rashi must then wait until the day after mikveh to go up)
- Which men are considered to be a Zav?
- Unmarried women and mikveh - should they go, should they tell anyone they have been; brides before the wedding?
- Non-Jews on Temple Mount - permitted areas, behavior

I) The Modern Psak

Those against

*Charedi Rabbis have always and still today totally prohibit entry HarHabayit. The position of of the Zionist establishment is somewhat less clear. In 1967 after the Temple Mount was recaptured the Israeli Chief Rabbinate - Rabbis **Unterman** and **Nissim** put out a statement opposing entry to Temple Mount. The position of **Rav Avraham Kook** and **Rav Tzvi Yehuda Kook** is not clear. They are generally understood to have opposed entering Har Bayit but Rav Shlomo Ra'anani, grandson of Rav A. I. Kook write that they definitely permitted entry to certain areas.*

Rabbanim opposing entry to Har HaBayit include:

Rabbi Ovadia Yosef z'l, former Sefardi Chief Rabbi of Israel
Rabbi Yitzchak Weiss z'l, the Minchat Yitzchak
Rabbi Eliezer Waldenberg z'l, the Tzitz Eliezer
Rabbi Avraham Shapiro z'l, former Ashkenazi Chief Rabbi of Israel and then Rosh Yeshiva of Yeshivat Mercaz HaRav³
Rabbi Yosef Shalom Elyashiv z'l
Rabbi Yehoshua Neuwirth z'l
Rabbi Mordecai Eliyahu z'l
Rabbi Shalom Cohen, Rosh Yeshivat Porat Yosef
Rabbi Shlomo Amar, former Sefardi Chief Rabbi of Israel
Rabbi Yitzchak Yosef current Sefardi Chief Rabbi of Israel
Rabbi Eliyahu Bakshi-Doron, former Sefardi Chief Rabbi of Israel
Rabbi Chaim Kanievsky
Rabbi Shmuel Rabinowitz, Rav of the Kotel
Rabbi Avigdor Nevensal, Rav of the Old City
Rabbi Simcha HaKohen Kook, Rav of Rechovot
Rabbi Yisrael Meir Lau, former Ashkenazi Chief Rabbi of Israel and current Chief Rabbi of Tel Aviv
Rabbi Arie Stern, Chief Rabbi of Yerushalayim
Rabbi Shlomo Aviner, Rosh Yeshiva of Yeshivat Ateret Cohanim
Rabbi Zalman Melamed, Rosh Yeshivat Bet-El
Rabbi Zvi Tau, Rosh Yeshivat Har HaMor
Rabbi Aharon Lichtenstein, Rosh Yeshivat Har Etzion

Those For

In recent years increasing number of senior Rabbanim have ascended Har Habayit⁵. Those who permit entry to (at least certain parts of) Temple Mount include:

Rabbi Shlomo Goren z'l, former Ashkenazi Chief Rabbis of Israel
Rabbi Chaim David Halevi z'l, former Chief Rabbi of Tel Aviv
Rabbi Yisrael Yaakov Fischer z'l, former head of the Edah Charedit
Rabbi Yosef Kapach z'l
Rabbi Yechiel Michel Tukuchinsky z'l
Rabbi Moshe Feinstein z'l in a teshuva seems to indicate that some parts of the Temple Mount are permitted to enter⁶
Rabbi Moshe Tendler⁷
Rabbi Menachem Mendel Schneerson, the Lubavitcher Rebbe⁸
Rabbi Dov Lior, Rabbi of Kiryat Arba
Rabbi Shmuel Eliyahu, Rav of Tzfat
Rabbi Ben-Zion Mutzafi, Rosh Yeshivat Bnei Tzion
Rabbi Eliezer Melamed, Rosh Yeshivat Har Beracha
Rabbi Yisrael Ariel, Rav of Machon Hamikdash
Rabbi She'ar Yashuv Cohen, Chief Rabbi of Haifa;

3. Although Rav Eliezer Melamed writes that he personally asked Rav Shapira who told him that, although he was against it, it was halachically permitted - see <http://www.yeshiva.org.il/ask/?id=184>

4. Although in a letter it seems that he does permit entry to certain places on Har HaBayit

5. 30 senior Religious Zionist Rabbanim went onto Har HaBayit on Yom Yerushalayim 2014 - see <http://www.inn.co.il/News/News.aspx/276982>

6. See Igrot Moshe, O.C.2:113 s'v 'uma shetiratza' and also https://www.templeinstitute.org/harav_moshe.htm

7. See a fascinating video of Rav Tendler on Har Habayit at <http://www.youtube.com/watch?v=cw91yrKuQec>

8. see http://lamikdash.blogspot.co.il/2009/10/blog-post_8181.html and generally <http://large1.blogspot.co.il/> for copies of letters and personal writings of a number of (surprising!) Rabbanim who may permit entry to Har Habayit

Rabbi Yuval Sherlo, Rosh Yeshiva of the hesder yeshiva of Petah Tikva

Rabbi Yaacov Meidan, Rosh Yeshiva of Yeshivat Har Etzion

Rabbi Yitzchak Shilat, Maaleh Adumim

Rabbi Re'em HaCohen, Rosh Yeshivat Otniel

Rabbi Zefania Derori, Rosh Yeshivat Kiryat Shemoneh

Rabbi Chaim Druckman, Rav of Yeshivot Bnei Akivah

Rabbi Yisrael Rozen, Machon Zomet

Rabbi Yosef Tzvi Rimon, Rav Alon Shvut⁹

Rabbi Nachum Rabbinitz, Rosh Yeshivat Bircat Moshe, Ma'alei Adumim

Other arguments brought to justify going onto Har Habayit today, even into the Temple area include:-

- The halachic permission to go onto Har Habayit even when tamei in order to construct and fix it. They argue that this includes inspection and survey
- The halachic obligation to conquer Har Habayit - they argue that each assent makes it politically harder for the Moslems to retain ultimate control

I) Moreh Mikdash

22. א מצות עשה ליראה מן המקדש שנאמר ומקדשי תיראו, ולא מן המקדש אתה ירא אלא ממי שצוה על יראתו. ב ואי זו היא יראתו לא יכנס אדם להר הבית במקלו או במנעל שברגליו או באפונדתו או באבק שעל רגליו או במעות הצרורין לו בסדינו ואין צ"ל שאסור לרוק בכל הר הבית אלא אם נזדמן לו רוק מבליעו בכסותו, ולא יעשה הר הבית דרך שיכנס מפתח זו ויצא מפתח שכנגדה כדי לקצר הדרך אלא יקיפו מבחוץ, ולא יכנס לו אלא לדבר מצוה. ז אע"פ שהמקדש היום חרב בעונותינו חייב אדם במוראו כמו שהיה נוהג בו בבניינו, לא יכנס אלא למקום שמותר להכנס לשם ולא ישב בעזרה ולא יקל ראשו כנגד שער המזרח שנאמר את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו, מה שמירת שבת לעולם אף מורא מקדש לעולם שאע"פ שחרב בקדושתו עומד.

רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ז

There are a number of halachic issues of 'Moreh Mikdash' - Reverence for the Temple - involved in going onto Har Habayit including:-

- not wearing leather shoes - people must go barefoot or in cloth socks or shoes
- not becoming 'light headed' - chit chat, small talk etc eating is questionable
- not to carry a wallet which is visible
- not to spit
- men must have their heads **properly** covered - not all kipot will satisfy this requirement which is min haTorah

Rav Ovadia Yosef also rules that since Moreh Mikdash prevents entering the Har Habayit other than for a mitzva (eg bringing a sacrifice), it would be assur to go there today. Others would claim that going up today IS a mitzva (eg conquering the site, keeping it in Jewish hands etc etc). There is also a debate as to whether the mitzva of Moreh Mikdash will fall away with the prohibition of tumah according to the Ravad's view (above) or will exist independently of it today, even according to the Ravad

J) The Hashkafa Angle

Consider how the halachic aspects of this issue are intertwined with the politics and hashkafa including:-

- should we be pushing the rebuilding of the Temple
- should Temple Mount be in our hands
- how do we keep Jewish control of Temple Mount/Jerusalem
- how does Temple Mount impact upon the Middle East peace process
- should we have a shul on Temple Mount now
- is this part of what it means to be Religious Zionist or is it Messianic

K) Further Reading

- Entering the Temple Mount in Halacha and Jewish History, Meyer and Messner, Hakira Journal Vol 10 p 29 - <http://www.hakirah.org/Vol%2010%20Messner.pdf>
- Halachic Aspects of Visiting the Temple Mount, Stein, Daniel Journal of Halacha and Contemporary Society XLIV, 79

9. See his halachot of Aliyah to Har HaBayit:

<http://vbm.etzion.org.il/he/%D7%94%D7%9C%D7%9B%D7%95%D7%AA-%D7%A2%D7%9C%D7%99%D7%99%D7%94-%D7%9C%D7%94%D7%A8-%D7%94%D7%91%D7%99%D7%AA>

איסור העליה להר הבית

אזהרה לרבים

מאת רבינו הגדול גאון ישראל
מון אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א
ראש רבני ארץ ישראל

בעה"י
אחינו היקרים הבאים לעיר קודשנו ירושלים ת"ז מקרוב ומרחוק

השמרו נא

מהאיסור החמור

של הכניסה למקום המקדש והר הבית

ה' ימננו בנכון ונשא, וצור ישראל יראנו בישועתו בכניצ'א
במחנה בימינו בקרוב, אמן

אב תשס"ד

בזמנו מן הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל פרסם אזהרה "מהאיסור החמור של הכניסה למקום המקדש והר הבית".

אחרי מלחמת ששת הימים, כחמישים רבנים, ביניהם הרבנים הראשיים לישראל ושאר גדולי הדור, חזרו על האזהרה שלא להכנס בכל שטח הר הבית ושוב הרבנות הראשית חזרה על כך בשנת תשל"ב.

לאור ההזנה בימינו, הננו לחזור ולהזהיר ששום דבר לא השתנה והאיסור החמור במקומו עומד בכל שטח הר הבית.

וה' יראנו ישועתו בקרוב.

הרב אליהו בקשי דרון
ראש מוסדות "גני אב"
הראשון לציון

הרב מנחם אליהו
הראשון לציון

הרב אברהם אלקנה שפירא
ראש ישיבת מרכז הרב
למנים הרב הראשי לישראל

הרב עובדיה יוסף שליט"א
הראשון לציון

הרב יונה מאגר
הרב הראשי לישראל

הרב שלמה משה עמאר
הרב הראשי לישראל

הרב אביגדור נבנאל
רב העיר העתיקה

הרב שמואל הכהן קוק
ראש אגודת בני הדין

הרב יצחק נבנישט
מחלפת

הרב שלום כהן
ראש ישיבת מורח"ק

הרב שלמה חיים הכהן אביגר
ראש ישיבת "עטרת כהנים"

הרב דוד חיי הכהן
ראש ישיבת לומדיה ישראל

אזהרה לרבים

מאת רבינו הגדול גאון ישראל

מון אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א
ראש רבני ארץ ישראל

אחינו היקרים הבאים לעיר קודשנו ירושלים ת"ז מקרוב ומרחוק
השמרו נא

מהאיסור החמור

של הכניסה למקום המקדש והר הבית

ה' ימננו בנכון ונשא וצור ישראל יראנו בישועתו בכניצ'א
במחנה בימינו בקרוב, אמן

A PUBLIC WARNING!

by His Eminence the Chief Rabbi for Eretz Israel A. I. KOOK

Our Dear Brethren who came from far and near to visit the Holy City of Jerusalem,

be warned and remember that it is

STRICTLY FORBIDDEN

by Jewish Law and Religion to

ENTER THE TEMPLE AREA

(Har-am el-Sharif)

or to ascend the HAR-HABAITH

קריאת הרבנים אל העולים להר הבית בטהרה

מלאת ארבעים שנה לשחרור ירושלים עיר הקודש, הר הבית ומקום המקדש, שזכינו לחזור אליהם בחסדי השם יתברך ונפלאותיו – עלינו להתעורר בלב ונפש לדרישת המקום הקדוש ולעסוק בלימוד ענייני המקדש כהכנה להחזרת השכינה לציון.

אנו קוראים לכל הציבור הקדוש העולה להר הבית בטהרה, לבוא ולעלות בימים אלו אל המקומות המותרים בכניסה בהר הבית – בטהרה ובמורא מקדש על פי הוראות הרבנים – לעורר את האהבה למקום הקדוש, ב"עבודה שבלב" במקום הזה שבו נשמעת התפילה ביותר.

הרב נחום אליעזר רבינוביץ'
ראש ישיבת ברכת משה, מחלפת אדומים

הרב אברהם צוקרמן
ראש ישיבת בני ע, כפר הירוק

הרב צמיה דרורי

הרב דב ליאור

הרב חיים דרוקמן

הרב מנחם רבינוביץ'

הרב יצחק לוי

הרב ישראל אריאל

הרב מנחם רבינוביץ'

הרב יעקב חזן

הרב בנימין דרורי

הרב שלמה רבינוביץ'

הרב מנחם מאגר

הרב שלום דרורי

הרב שלמה רבינוביץ'

הרב בן איון עמר

הרב גבריאל גולדמן

הרב שלמה רבינוביץ'

הרב מנחם מאגר

הרב אברהם גיסר

הרב שלמה רבינוביץ'

הרב יעקב חזן

הרב אברהם גיסר

הרב שלמה רבינוביץ'

הרב מנחם מאגר

הרב אברהם גיסר

הרב שלמה רבינוביץ'

הרב יעקב חזן

הרב אברהם גיסר

הרב שלמה רבינוביץ'

הרב מנחם מאגר

הרב אברהם גיסר

הרב שלמה רבינוביץ'

הרב יעקב חזן

הרב אברהם גיסר

הרב שלמה רבינוביץ'

הרב מנחם מאגר

הרב אברהם גיסר

הרב שלמה רבינוביץ'

הרב יעקב חזן

הרב אברהם גיסר

הרב שלמה רבינוביץ'

הרב מנחם מאגר

הרב אברהם גיסר

הרב שלמה רבינוביץ'

הרב יעקב חזן

הרב אברהם גיסר

הרב שלמה רבינוביץ'

הרב מנחם מאגר

הרב אברהם גיסר

הרב שלמה רבינוביץ'

הרב יעקב חזן

הרב אברהם גיסר

הרב שלמה רבינוביץ'

הרב מנחם מאגר

הרב אברהם גיסר

הרב שלמה רבינוביץ'

הרב יעקב חזן

הרב אברהם גיסר

הרב שלמה רבינוביץ'

הרב מנחם מאגר

הרב אברהם גיסר

גם מי שמעורר
לבב בני אדם
אברהם למקום הקדוש
הזה ראוי לשכר בלא
ספק והוא מקרוב
בוא תקווננו בפה
שנאמר "אתה תהיה
תהיה ציון כי עת
לונה כי בא מעד
בי רצו עבדיך את
אבנך ואת עפרך
תעני, זאת אומרת
השליש לא תהיה כי
אם כאשר ישתוקקו
אלה בני ישראל
תהיה תשוקה עד
ואשר יתנו את אבניה
זאת עפרה.

אגודת "אל הר הבית" – עליה להר הבית בטהרה ע"פ ההלכה | להכנה והוראת קבוצות לקריאת עליה להר הבית |
לתרומות ולמכירת ביער - 052-4767136 | rabbi@rabbimanning.com | 34562 ירושלים

to download more shiurim and source sheets visit www.rabbimanning.com